

OPBOUW



WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Woord zonder weerklank (2)

„En Petrus nam Hem ter zijde
en begon Hem te bestraffen”. (Markus 8 : 32)

Jesaja had het voorgezegd. Wanneer de knecht des HEREN komt, zal Hij bij de zijnen op weerstand stuiten. Hoezeer zij ook naar Hem hebben uitgekeken, de gedachte dat Hij lijden moet om tot zijn heerlijkheid in te gaan, zal voor hen onaanvaardbaar zijn. Het is deze profetische voorzegging die wij in het evangelie in vervulling zien gaan. Wanneer we nagaan hoe de discipelen hebben gereageerd, toen de Here zijn komende lijden aankondigde, krijgen we daar duidelijk zicht op. Het blijkt dan keer op keer, dat het woord van het kruis wel een bepaalde utiwerking op hen heeft, maar geen weerklank vindt in hun hart.

Aan de eerste lijdensaankondiging is eens en voor al de naam van Petrus verbonden. Zijn reactie komt recht uit het hart en laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Het is van belang dit vast te stellen. Want de reacties van de discipelen op de lijdensaankondigingen die nog zullen volgen, zullen een steeds minder uitgesproken karakter gaan dragen.

Wanneer Jezus voor de eerste maal zonder omwegen gaat spreken over het lijden dat Hem wacht, dan doet de Here dat,

DOOR
**A. M. VAN LEEUWEN
DEVENTER**

omdat Hij zijn roeping ontrouw zou zijn geworden, wanneer Hij op dat moment gezwegen had. Zijn discipelen had Hij voor de vraag gesteld: „Maar gij, wie zegt gij dat Ik ben?”. En Petrus had zonder een ogenblik te aarzelen beleden: „Gij zijt de Chris-

tus!”. Had de Here die belijdenis in dankbaarheid aanvaard om er vervolgens het zwijgen toe te doen, dan had Hij zelf voeding gegeven aan de verkeerde voorstellingen die er bij zijn discipelen omtrent de messias leefden. Daarom klinkt hier voor het eerst het woord van het kruis. Ik ben de Christus, maar zal deze opdracht op geen andere wijze vervullen dan via de weg van de lijdende knecht des HEREN.

Als enige van de evangelisten tekent Markus bij de eerste lijdensaankondiging aan, dat de Here dit woord 'vrijuit' sprak. Dat wil zeggen: Hij gaf volledig opening van zaken, Hij hield niets achter. De Zoon des mensen moet veel lijden, Hij zal verworpen worden en gedood, en na drie dagen zal Hij opstaan. In enkele streken tekent Hij de hele weg die voor Hem ligt.

Op het moment dat de Here bij de zijnen erkenning vindt als de messias, geeft Hij hun zijn diepste geheim prijs: zijn goddelijke kracht zal zich openbaren in zwakheid.

Dat is het ogenblik waarop de Here Petrus tegenover zich vindt. Petrus, die er niet voor terugschrikt om uit de grond van zijn hart het 'onaanvaardbaar' uit te spreken over het woord van het lijden. Het vindt bij hem geen weerklank, maar mobiliseert het verzet dat bij hem leeft. Petrus neemt de Meester ter zijde. Zoals een onderwijzer, die een jongen uit de klas apart neemt, wanneer hij vindt dat die te ver is gegaan. Dit had de Here nooit over zijn lippen mogen laten komen. Dit woord past de messias niet.

Als Jezus vervolgens Petrus bestraft en tegen hem zegt: „Ga weg, achter Mij, satan”, dan doet Hij dat, „ziende op zijn discipelen”. Weer zo'n detail dat we alleen bij Markus aantreffen. Petrus is niet de grote uitzonde-

Inhoud

- 73 Ds A. M. van Leeuwen,
Woord zonder weerklank
- 74 Ds H. J. van der Kwast,
Naar Zuid-Afrika (2)
- 74 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 75 M. de Jonge,
Zending in Zuid-Afrika –
Wat dan wel? (5 - slot)
- 76 Prof. dr H. J. Jager,
Raad. (Een abc van het
Nieuwe Testament)
- 78 D. W. L. Milo,
Ligt Jacob's steen in Lon-
don? (slot)
- 79 T. Hoekstra,
Van de P. C. Hooftprijs
naar de ethiek (ex libris)

ring. In zijn reactie op het woord van het kruis staat hij niet alleen. Op een wijze die we van hem zo goed kennen, vertolkt Petrus de gevoelens die bij allen leven. Allen nemen aanstoot aan het kruis. Allen ergeren zich aan de knecht des HEREN, als Hij in alle openheid verklaart, dat Hij zich zal laten verdrukken, dat Hij zich zal laten verwerpen, dat Hij zich als een lam naar de slachtbank zal laten leiden.

Waar de discipelen weigeren om het woord van het kruis toe te laten tot hun hart, krijgt het lijden van de Here er een dimensie bij. Hier staat Hij, bereid om te doen de wil van zijn Vader. In goed vertrouwen maakt Hij de zijnen deelgenoot van zijn roeping. Maar de discipelen willen er niet van weten. Wat Hem ten diepste bewogen hield, Hij heeft het met geen mens kunnen delen. Zelfs niet met hen, voor wie Hij van meet af aan zijn leven heeft ingezet.

Ontmoetingsdag Bijbelse en Medische Zendingsgemeenschap

Op zaterdag 23 maart a.s. zal de voorjaaronthoofdsdag van de BMZG gehouden worden. Deze dag zal in het teken staan van de aanwezigheid van verschillende verlofgangers uit Azië.

Dr Agaath Bijl en dr Tjerk Nap zullen vertellen over „Medische Zending” in Pakistan en Nepal.

Mw. Corrie Nap en Janna de Zwaan zullen spreken over „het gezinsleven in de zending”.

Tevens zullen de heren Leen Bijl en Joop de Zwaan hun ervaringen doorgeven over de verhouding „woord en daad in (technisch) zendingswerk”.

De dag zal beginnen om 10.00 uur en zal omstreeks 15.30 uur eindigen. Plaats: Reformatorische Bijbelschool te Zeist (Krakelingweg 10). Voor kinderen is een apart kinderprogramma. Meer informatie: telefoon 03404-13741.



Naar Zuid-Afrika (2)

Het was omstreeks negen uur in de avond toen op 7 januari j.l. een aantal verkleumde mensen elkaar trof op de luchthaven Schiphol. Om te beginnen was daar ds B. Wielenga met vrouw en kinderen, die met het vliegtuig dat om 22.50 uur zou vertrekken, na een welverdiend verlof terugging naar zijn huis en werk in Afrika.

Diverse familieleden en afgevaardigden van de zendingscommissie van Kampen kwamen afscheid nemen.

Aangezien ds P. Veldstra en ondergetekende voornemens waren met hetzelfde toestel te vertrekken naar de synode van die Geref. Kerk van S.-Afrika en uitgeleide werden gedaan door vrouw en familie, was daar een heel gezelschap Nederl. Gereformeerden bijeen, waarvan een deel na een barre tocht weer in de kou terecht kwam en anderen in een volop zomerse wereld hoopten te landen.

Onder Gods bewarende hand en de goede zorgen van onze nationale luchtvaart-maatschappij maakten wij in de nacht gedurende een reis van dertien uur, de overgang van „t barre noord” naar „t zoete zuiden”.

Bij een tussenlanding in Nairobi in Kenia troffen we de afgevaardigde van de Chr. Geref. Kerken ds J. Westerink, die in Potchefstroom met ons op hetzelfde adres was ondergebracht, zodat we steeds in elkaars gezelschap waren.

Het was een wederzijds genoegen dat ons tot een beter verstaan van elkaars kerkelijk leven bracht.

In Nairobi kwam ook br. Bert Raap uit Ermelo aan boord; hij heeft als co-piloot extra zijn best gedaan om ons veilig op onze bestemming te brengen en toen we even in de cock-pit konden praten verwonderde het mij dat de wereld, zo groot als je naar buiten zag, gelijk zo klein is...

—o—

Aangekomen in Johannesburg waren we vlug door de controle en terwijl we onze koffers torsten kwamen we al gauw aan de weet dat er een temperatuurverschil van minstens veertig graden was en het huiveren had plaats gemaakt voor transpireren.

In de aankomsthal gekomen, viel ons oog op een soort bord dat demonstratief omhoog werd geheven; de tekst die we lazen bevatte geen protest tegen onze komst, van welke kant dan ook, maar vertelde ons dat zich in deze buurt de broeder bevond die ons namens de Zuid-Afrikaanse kerken kwam afhalen.

Ds B. C. Schutte van Potchef-

DOOR H. J. VANDER KWAAT HEERDE

stroom heette ons welkom en na een koele dronk vertrokken we om na ongeveer twee uur aan te komen in de gastvrije woning van ds A. J. du Plessis.

Het was wel even acclimatiseren na de lange reis, maar onze gastheer en zijn vrouw hadden veel begrip en hebben ons uitnemend verzorgd in al wat we, in soms bewogen dagen, nodig hadden.

Met veel genoeg en genegenheid zullen wij blijven denken aan ons verblijf onder de hoede en zorgen van Alwyn en Betsie du Plessis.

Het was inmiddels 8 januari en die dag was de synode van de kerken bijeengekomen om het voorbereidende werk te beginnen.

De bidstond was vastgesteld op dinsdag 8 januari om 19.00 uur en daar konden wij, na wat op ons verhaal te zijn gekomen, aanwezig zijn.

Aangezien wij de nacht in het vliegtuig hadden doorgebracht waren we wat duf geworden en niet in conditie om de dienst helemaal mee te beleven; er ging ons dus wel wat voorbij, te meer daar we aan de taal moesten wennen. Voorganger in de bidstond was Prof. J. L. Helberg. Dank zij een verkorte schriftelijke weergave van de preek kan ik u een indruk geven van wat er is gezegd.

De tekst voor de woordbediening was Jesaja 66 vers 1 en 2:

„Die hemel is my troon en die aarde die rusplek vir my voete. Hoe moet die huis

dan wees wat jullie vir My bou, die plek waar Ek kan woon? Ek het alles gemaak en so het alles ontstaan, sê die Here. Ek slaan ag op die mens in nood, op die een wat berou het oor sy sonde, wat ontsag het vir my woord.”

In de preek werd gewezen op de grootheid van God en de verantwoordelijkheid van de mens; dat was vertrouwde taal voor gereformeerde mensen; in twee citaten probeer ik iets weer te geven van het geheel.

„Israel het altijd geweet God is groot ... maar in die praktijk het hulle Hom dikwels as 'n klein God gediën. So iets kan nog gebeur: bely dat God groot is maar jy dien Hom als klein en beperkte God — jy beperk Hom tot kerkmure of tot jou eie groep en belange. So kan die kerk 'n grootse Evangelie hê — dat God liefhet en verlos; maar Hom as kleinlike en onverdraagsame God dien.”

In het tweede deel van de preek komt ter sprake dat God de mid-

Identiteit (1)

In „Trouw” werd ik genoemd als iemand die een begin maakt met het opsporingswerk naar anti-joodse tendenzen in catechese en literatuur en ik zou dit gedaan hebben in een kerkelijk weekblad. Voorzover ik me herinner, is dat niet „Opbouw”, maar ons plaatselijk kerkblad. Vanwege het interessante van de materie wil ik er graag wat ruimer bekendheid aan geven. Het gaat om de vraag, waarom de Christenen in plaats van de sabbath kozen voor de eerste dag der week, de zondag. Ik heb gezegd, dat men vaak hoort, dat de Christenen voor de zondag kozen, omdat dit de dag was waarop de Heer is opgestaan. Maar ik voegde eraan toe, dat een vakman op het terrein van de kerkgeschiedenis, hierbij vraagtekens zet. Ik bedoelde met die vakman Kenneth Scott Latourette, hoogleraar aan de „Yale University”, u weet wel, waar ze zonder het te weten werken van Bach bewaren. Deze Scott Latourette schreef een geschiedenis van kerk en zending in zeven delen „A History of the expansion of Christianity” en in het eerste deel, bladz. 305, schrijft hij dat de kerk veel aan het Jodendom heeft ontleend, ook wat de feestdagen betreft, maar dat juist op dit gebied de

Pastorale notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

Christenen karakteristieke toevoegingen hebben geplaatst en wijzigingen aangebracht. „Zij vierden de eerste dag der week — misschien, hoewel niet zeker (eerder is het onwaarschijnlijk) als herinnering aan de opstanding van Jezus. Paulus was geneigd om te denken dat het onderhouden van „dagen en tijden” een kwestie was van persoonlijke voorkeur en van weinig betekenis, en hij leerde de kerken om zo te denken, Rom. 14:5, Kolossenzen 2:16”. Tot zover het citaat. Het stukje in Trouw wijst er terecht op, dat in de meeste godsdiensten de rustdagvieringen centraal staan en dat het daarom van belang is hierover duidelijkheid te krijgen. Ik heb de voorzichtige conclusie getrokken, dat de Christenen, door een nieuwe rustdag te kiezen, de breuk met het Jodendom duidelijk hebben willen markeren. Ik dacht daarbij aan Galaten 6:12. Paulus

waarschuwt voor het drijven van mensen, die de besnijdenis verplicht willen stellen. Hij zegt: Hun motief is: niet vervolgd te zullen worden. Het Jodendom was namelijk een toegestane godsdienst in het Romeinse rijk. Het Christendom niet. Christenen zouden dus kunnen schuilen onder de paraplu van het Jodendom, als ze zich maar lieten besnijden. Maar in felle woorden wijst Paulus dit streven af en zo kan het ook met de sabbath geweest zijn. De Christenen, zowel van Joodse als van heidense origine, hebben er behoefte aan gevoeld om te laten uitkomen dat zij niet tot „het Jodendom” behoorden.

In onze tijd wil men, als Christenen, juist wél tot de Joden gerekend worden. De NCRV begint met een cursus-hebreeuws, en die lijkt me onmisbaar voor degenen, die in de preek veel hebreeuws te horen krijgen: tora, tenach, pesach, iom kippoer, Messias in plaats van Christus; het is in de mode. Je moet straks hebreeuws kennen om de preek te kunnen volgen. Laten we toch gewoon Nederlands spreken en ons niet schamen voor het feit dat we Christenen zijn; dat wij een eigen identiteit hebben en dat de Joden best jaloers op ons mogen zijn, Rom. 11:11, in plaats van dat wij jaloers moeten zijn op hen.

delmuur die scheiding maakte tussen Israël en de volken heeft verbroken (een brandend actuele zaak in Zuid-Afrika) en dan wordt gezegd:

„Hy laat nie op die tempeldeure of kerkdeure skryf nie: Net vir Israël, net vir Romeine, net vir Afrikaners, net vir Engelse, net vir Blankes, net vir Zoeloes”...

—o—

Na de dienst bleven we nog bijeen in het kerkgebouw. Het moderamen van de synode nam plaats vóór in de kerk. Vervolgens kregen afgevaardigden van binnenlandse kerken het woord om de groeten en goede wensen over te brengen.

In de vrijgemaakte traditie is dit een heel vreemde zaak. Namens die *Nederduitse Gereformeerde Kerken* sprak dr D. Fourie, die wees op het woord van Calvijn dat Christus de voorzitter van elke kerkvergadering moet zijn.

Na hem kwam namens de *Nederduitsch Hervormde Kerk ds Jan Malony* aan het woord, die de wens uitsprak dat de goede samenwerking op verschillende terreinen mocht blijven.

Op de synode van de Chr. Reformed Churches in Amerika hebben we indertijd iets dergelijks meegemaakt.

Toch bleef het voor ons een merkwaardige ervaring.

Stel u voor dat op de synode van de Vrijgemaakte kerken afgevaardigden van de Geref. Kerken (syn.) of van de Hervormde Kerk het woord voeren en spreken van verbondenheid in Christus en goede samenwerking op verschillende terreinen van het leven.

Dit is toch onvoorstelbaar.

Er waren zoals u wellicht weet op de synode in Potchefstroom twee afgevaardigden van deze kerken en op een foto in het Ned. Dagblad is te zien dat zij zich daar best thuis voelden.

Het is mij niet bekend of zij ook in de bidstond aanwezig zijn geweest. Uit het kerkblad, dat aan ons allen is uitgereikt, hebben zij kennis kunnen nemen van wat ik zoëven verhaalde.

In Nederland heeft men in deze kring er zelfs bezwaar tegen wanneer het GPV een lijstverbinding of iets dergelijks aangaat met het RPF en het SGP en kort geleden zijn er op een bijeenkomst in Zwolle hele dure woorden gesproken tegen samenwerking met leden van andere kerken.

Wordt nu over de grenzen aanvaard, wat in ons land verworpen wordt.

Hoe dan ook, in de Dopperkerken moet men niets van „kerkis-

me” hebben is ons herhaaldelijk verzekerd.

Als ik mij nu voor de geest haal de strijd in de zestiger jaren, die in een stroomversnelling kwam na wat er in Groningen-Zuid is gebeurd, nadat een predikant had samengesproken met leden van de Geref. Kerk (synodaal) en na het verschijnen van de Open Brief en de felle reacties daarop en ik zie hoe men in Zuid-Afrika omgaat met andere kerken, staat voor mij vast dat onze broeders en zusters aldaar in het belijden aangaande Christus kerk, dicht bij ons staan dan bij de kerken die ons hebben buitengesloten.

Zou er via de kerken in Zuid-Afrika een toenadering mogelijk zijn heb ik aanvankelijk nog gedacht.

Een volgend keer zal duidelijk worden hoezeer ik mij heb vergist.

Dit waren onze eerste ervaringen temidden van de broeders ter synode.

Met slaperige hoofden hebben we nog wat nagepraat over onze eerste indrukken in een land dat zo in het centrum van de aandacht staat. In mijn jeugd heb ik alle boeken van Penning over de voortrekkers en hun strijd gelezen en diverse titels als: de Held van Spionkop, de leeuw van Modderspruit en de Overwinnaars van nooitgedacht, kwamen ons voor de geest.

Ze waren toepasselijker dan we die eerste avond hebben gedacht.

Tot de volgende keer; dan gaan we ter synode.

Zending in Zuid-Afrika

Wat dan wel? - 5

De zendelingen, die in Natal werken, begrepen vooral te moeten zorgen, dat hun werk daar een vervolg zou kunnen hebben. De Zulu's zouden door éigen mensen moeten worden onderwezen in het Koninkrijk der hemelen.

Wel beheersten onze broeders na enige tijd de Zulu-taal in die mate dat ze met de bevolking konden spreken, ook dat preken, catechetisch onderwijs en huisbezoeken – zij het de eerste jaren met veel inspanning – hen redelijk afging, maar de evangelieboodschap brengen „in hun eigen taal” was dat ook mogelijk? De afstand overbruggen tussen een westerse wereld en die van de Zulu, van de blanke tot de zwarte mens, het peilen van de harten-over-en-weer, het blijft dikwijls bij een pogen, het slaagt nimmer tot en met. Zulu-geschiedenis, het stamverband met de tradities, het heidendom, kunnen ze die, westerlingen als ze zijn en blijven, peilen en in alle situaties, die op hun weg komen, Gods Woord spreken?

En wat zou er moeten gebeuren, als de blanken eens belet worden in KwaZulu werkzaam te zijn, iets dat heus niet tot de onmogelijkheden behoort?

De boodschap van bevrijding kan voor de Zulu dringender, klemmender zijn naarmate er meer weet is van zijn gebonden-zijn. Wij beseffen dat zelf toch ook in onze samenleving. Wat is voor velen in onze maatschappij het Woord Gods? Zij zijn daar aan totaal vervreemd, zó ver afgedwaald van de HERE, dat ze Hem niet eens meer kennen. Hoe

DOOR M. DE JONGE VOORBURG

zouden ze dan in Hem geloven en Zijn spreken verstaan? Dit nu geldt mogelijk in veel sterkere mate in de omstandigheden op het zendingsveld.

Vandaar dat elke zendeling blij is als hij iemand ontdekt die, tot de HERE gekomen, gaven en lust blijkt te hebben hem te helpen: een evangelist, een aspirant-evangelist. Hij zal dan trachten zo iemand verder te onderwijzen, toe te rusten voor zijn taak. Nog één stap verder en je hebt een opleiding. In-de-praktijk. Nu, die is er dan ook. In de Kamper-sector van het zendingsveld zowel als in het Vrijheidsdeel worden broeders onderwezen. En op hun beurt zijn zij de helpers van de zendelingen, door hen wegen te wijzen voor hun werk, ze aan toegang te helpen tot de harten van de bevolking. Zij zijn het ook die de zendelingen bijstaan in het „in de eigen taal” brengen van de verlossingsboodschap.

Maar dát onderwijs is nog niet een systematisch opgezette opleiding. Daarvoor ontbreken tot nu toe de krachten en er is ook de

Redactie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

vraag waar zo'n opleiding binnen de gemeenten toe leidt. Doel is immers die gemeenten te voorzien van „eigen” voorgangers, volksgenoten. Mensen, die Woord en sacrament kunnen bedienen. Maar dat brengt hen in aanraking met de eisen, die het zwarte kerkverband stelt. Die broeders worden namelijk tot nu toe – ondanks gaven en kennis – niet erkend door het zwarte kerkverband. Kerkordelijke bepalingen verhinderen dat ze de beoogde plaats in de gemeenten innemen.

De Kamper-zendelingen hebben dat ervaren. Ze hadden broedersvoorgangers tot „herder” aangesteld. Deze bedienden Woord en sacrament in de zendingsgemeenten. Maar ter classisvergadering werden deze broeders als „ouderling” aangemerkt.

In de loop van de 25 jaar zending in Natal is er driemaal gepoogd tot een door het kerkverband erkende (eigen) opleiding te komen. De zendelingen, eerst die van Kampen, daarna tezamen met die uit Vrijheid, sloten daarbij aan aan een uitspraak van de Bantu-kerken uit 1961: „elk Bantu volk het reg op sy eie predikante-opleiding”. Tevergeefs echter, want in 1963 besloot de sinode-Middellande het verzoek om tot een eigen opleiding te komen, af te wijzen omdat „de opleiding voor Dienaar des Woords niet een zaak is van de plaatselijke kerk, doch van het kerkverband”. Zelfs de bestaande vorming door de zendelingen ter hand genomen (Kampen) kon maar moeilijk geaccepteerd worden, want

„Die oprigting van 'n eie skool vir Zulus in Natal op die oonblik, sonder inisiatief van die Kerk onder die Zulus self weerspreek hierdie beleid en daarom is dit ons oortuiging dat die ooreenkoms tussen Kampen en ons gebreek word deur die opleiding wat tans op Richmond geskied”

en het heeft heel wat hoofdbrekens gekost om dit heen weer in het lid te krijgen. Het onderling vertrouwen bleek geschokt te zijn, maar het is hersteld.

Een tweede poging dateert van 1973. Een nieuw voorstel verkrijgt de steun van de (zwarte) classis Itheku (waartoe de zendingskerken zelf behoren). Doch opnieuw vangen de voorstellers bot. Als er opgeleid moet worden dan naar Hammanskraal, althans naar een niveau gelijk aan dat van de HTS.

Dan volgt een derde poging in 1981. Een memorandum m.b.t. de opleidingsproblematiek komt op de (zwarte) synode in behandeling. Daarin staat duidelijk dat de situatie van het moment in Natal met een eenvoudiger opleiding dan Hammanskraal biedt, gediend is en dat de kandidaten voor de opleiding niet voor een periode van 7 jaar aan het werk op het zendingsveld onttrokken kunnen worden. Voorts ook dat weggaan om zo lang te studeren aan de HTS vervreemding van de eigen werkomgeving met zich brengt. Een schets van een eigen opleiding (door de zendingen) geeft voorts aan wat ze bedoelen en hoe dit te verwezenlijken.

Dan aanvaardt de synode-Middellande dit stuk en benoemt vier deputaten „vir samenwerking met die mense in Natal met die saak te help, en dit weer voor die Synode te bring”. Blijdschap en dankbaarheid op het zendingsterrein en bij de zendingen kerken in Nederland.

Evenwel, dat overleg met deputaten loopt vast. Zij komen met voorwaarden, die (globaal) er op neerkomen dat er toch een echte theologische opleiding tot stand moet komen, in feite een zoals de HTS. En dat was nu net niet bedoeld. Het overleg lijkt daarmee vastgelopen te zijn.

Wat nu?

In de scriptie heeft mw. Breman de geschiedenis van de opleiding breed geschetst, gedocumenteerd en ook enigszins beoordeeld. We hebben dat in vogelvlucht trachten te schilderen. Tot welke conclusie komt ze nu? De volgende

1. De zaak van de predikantenopleiding is een complexe. Twee werelden ontmoeten elkaar, die van de zwarte en die van de blanke christen, elk met een geschiedenis. En ieder wil het eigene, in de loop van de jaren verkregen, vasthouden. Bovendien staan verschillende Z.A.-blanken anders t.o.v. de gewenste opleiding dan onze zendingen. De opleiding te Hammanskraal, op academisch niveau, achten de zwarte broeders noodzakelijk voor de a.s. predikan-

ten. De zendingen daarentegen menen dat die opleiding – in de gegeven omstandigheden – te hoog is gegrepen, zeker voor de dienst onder de plattelandsbevolking van Natal en in vervolg op het zendingswerk.

2. Een opleiding ter plaatse, gekoppeld aan praktisch werkzaam zijn, ligt voor de hand en is de meest doelmatige.

3. De zendingsdienst kan de broeders evangelisten niet 7 jaar missen (studieduur HTS), terwijl dan het gevaar dreigt dat ze aan hun stamverband onttorteld zijn.

4. De politieke ontwikkelingen maken de noodzaak van een „eenvoudige” opleiding klemmend.

Daartegenover staan de volgende bezwaren van de zwarte Doppekerken:

5. Er behoort een algemene theologische opleiding te zijn en niet een voor een enkel Bantu-volk (i.c. de Zulu's).

6. Zo'n opleiding mag dan los van de HTS staan, ze behoort in eigen (zwart) beheer te zijn (overigens geen enkel bezwaar voor de zendingen).

7. Het niveau dat de zendingen voorstaan, is te laag; dat moet wetenschappelijk zijn, met engels als voertaal (vanwege oriëntatie op westerse theologie). Zoals gezegd, met deze standpunten is verder overleg uitgesloten; de zaak komt in de loop van 1985 opnieuw ter synode-Middellande. Alsdan zal blijken of het beleid van de in 1983 benoemde deputaten instemming verkrijgt van het kerkverband en wat er aan mogelijkheden overblijft.

Mw. Breman zelf heeft hoop, dat als de zaken door alle betrokkenen in een meerdaagse conferentie nog eens zouden worden besproken, de wagen weer in het spoor zou kunnen komen. Dat lijkt me te optimistisch gedacht.

Uitkomst? De HERE geve die.

Tenslotte

Na de toch wel uitvoerige weergave van het werk van mw. Breman enkele kritische opmerkingen:

1. De schrijfster is er in geslaagd een complexe zaak echt „uit de doeken” te doen en voor zover dit van hieruit te beoordelen is, evenwichtig en zó dat we als leden van de thuiskerken een goed inzicht hebben verkregen in de situatie.

2. Een belangrijk aspect van het niet-verstaan van de zwarte kerken en de zendingen lijkt me gelegen te zijn in het aan westerse situaties gekoppeld zijn van die zwarte kerken met hun belijdenis en kerkenordening. De

waarde van deze stukken is in onze westerse gereformeerde wereld buiten kijf. Het zijn stukken, in de strijd tegen Rome en de Dopersen tot stand gekomen. Maar wat moet de Bantu er mee? (als geheel nl., ik sluit bepaalde stukken ervan als ook in Zuid-Afrika van betekenis, niet uit). Hun belijden zou zich bijv. speciaal moeten richten tegen invloed/verering van vooroudergeesten en tegen de leer van de vele secten. Zij hebben een heel andere geschiedenis, als volk, als personen, dan wij. Dat aspect heeft te weinig aandacht ontvangen.

3. De argumentatie van de opleidingsplannen (gerichtheid/niveau) richt zich bijzonder op wat je zou kunnen noemen wetenschappelijkheid en kerkordelijkheid e.d. De nood van de gemeenten is vanuit de Doppekerken (zwart en blank) niet klemmend naar voren gebracht en je mist daarom argumentatie vanuit de Heilige Schrift wel sterk. De Here Christus regeert Zijn volk door Zijn Woord en Zijn Geest. Dat heeft voor ons overleg betekenis.

4. In de inleiding van de scriptie komt de vraag aan de orde naar de verhouding van moederkerken tot de door het zendingswerk ontstane jonge kerken. De oudere kerken zouden een stapje terug moeten doen om de jongere „voldoende ruimte te geven het beleid zelf te bepalen”. Nu

ligt dat wel moeilijk. Wie zijn hier de „moederkerken”? De GKSA? De Nederlands Gereformeerde kerken? Het lijkt me dat hier geen echte moederkerken bij betrokken zijn. Wel de zwarte Doppekerken, maar die zijn dan „broer en zus”. Ik denk dat de schrijfster bedoelt: laat de synode-Middellande toch zelf uitmaken welke opleiding ze wil voor hen die staan naar het ambt van Dienaar van het Woord. Maar houdt ze er dan rekening mee, dat de zwarte kerken (drie sinodes) in feite copieën zijn van de blanke en nog weinig „eigen aard” kunnen vertonen, zodat ze het „in eigen taal” onvoldoende zullen kunnen verwezenlijken? En dit alles beïnvloed door de politieke situatie in Zuid-Afrika. Had dit niet sterker naar voren moeten komen?

5. Terloops lezen we de wens van de schrijfster voor 'een centraal zendingshuis', „waar zowel de in zending geïnteresseerde kerken als gemeenteleden informatie kunnen ontvangen over allerlei zaken, verband houdend met de zending”. Toch weer een centraal punt, centralisatie van het werk, even verder: leiding vanuit dat punt?

Met dat al: het is een boeiend werkstuk geworden en ik weet dat velen er grote waardering voor hebben; het is verkrijgbaar voor de prijs van f 24,50 bij de V.U.-uitgeverij te Amsterdam of via de boekhandel.

Een abc van het Nieuwe Testament

Raad

In onze taal kan raad allerlei betekenissen hebben. De meest voorkomende betekenis is advies. Bijvoorbeeld in uitdrukkingen als: ik geef je de raad om iets wel of niet te doen. Goede raad is duur. Iemand om raad vragen. Een andere betekenis is: plan. Met voorbedachte raad is naar vooropgezet plan, met opzet. Dan ook nog uitweg, oplossing. In uitdrukkingen als: Ik weet er geen raad mee. Of: ik weet er wel raad op. Ik kom er wel uit. Of: ik weet me geen raad, ik zie het niet zitten. Ik weet geen oplossing. Dat een woord veel betekenissen heeft komt trouwens veel meer voor. Dit is vaak ook het geval met woorden uit het N.T. Ook wat betreft het woord raad.

Maar nu is het eigenaardige, dat één betekenis aan dit woord wordt gegeven, die zo in het N.T. helemaal niet voorkomt. In een theologisch woordenboek wordt één artikel aan ons woord gewijd en wel in de betekenis, die als volgt wordt omschreven: „Onder de R. verstaan wij het eeuwig besluit van God aangaande alles, wat in de tijd zijn en geschieden zou. Dat aan alles wat is en geschiedt het raadsbesluit ten grondslag ligt, wordt

**DOOR
H. J. JAGER
KAMPEN**

ons in de H. Schrift duidelijk geleerd”. Wel wordt erkend, dat het woord niet altijd deze betekenis heeft. En dat ook andere woorden voor dezelfde waarheid worden gebezigd. Maar intussen wordt alleen deze betekenis uit-

voerig uiteengezet. Verder is uit het artikel nog het volgende van belang: „Daar is niets in heel ons bestaan of het is God van eeuwigheid bekend, ja het gaat op zijn raadsbesluit terug.” Dan nog deze aanhaling: „In verband hiermee spreken wij van het besluit der predestinatie, dat zowel de verkiezing als de verwerping omvat en daarenboven ook de middelen insluit, door welke beide zich realiseren”.

Erkend wordt in dit artikel dat deze opvatting van 't raadsbesluit ons denken voor grote moeilijkheden zet. M.i. is er in de Bijbel van zulk een eeuwig besluit geen sprake. Het woord eeuwig is gewoonweg ingesmokkeld. En dan is er zeker nergens sprake van een voortijdige verwerping. God verwerpt alleen die Hem verwerpen. En wat de uitverkiezing betreft, die heeft plaats in de tijd. Het is, God zij dank, niet waar, dat God in de „stille eeuwigheid” zoals men dan zegt, besloten zou hebben, dat de hel vol moest en de hemel, en dat dit zich in de loop van de geschiedenis zou realiseren. Dit zogenaamde raadsbesluit heeft miljoenen mensen in grote ellende doen leven. Ze zaten met de angstwekkende gedachte: „Als ik in dat besluit nu eens sta als verworpen, dan ga ik onvermijdelijk naar de hel.” Gelukkig is zulk een eeuwig besluit een uitvinding van mensen. Laten we hiervan zeker zijn: Als het Evangelie tot ons komt, richt zich Gods verkiezende liefde tot ons. En als we dat Evangelie geloven geldt van ons, dat wij behoren tot een uitverkoren geslacht. En dan roept God ons op, doet een appél op ons, om die verkiezing en roeping vast te maken door een praktijk van godzaligheid. Ook hebben theologen gesproken van een „Vrederaad”. Dat zou een overleg zijn tussen de Drieëenheid. Ik zal u niet vermoeien met dat dogmatisch geredeneer. Het heeft voor het geloof geen enkele waarde. Dat is althans mijn overtuiging.

Maar nu dan een bespreking van plaatsen in het N.T., waar het woord voorkomt; en van de betekenissen, die het daar heeft. Laat ik dan beginnen met Luk. 7:30: „Maar de Farizeeën en de wetgeleerden verwierpen voor zichzelf de raad Gods, daar zij niet door hem gedoopt waren”. Terwijl tollenaars en zondaren zich door Johannes de Doper lieten dopen, deden Farizeeën en wetgeleerden dat niet. En zo verwierpen zij de raad van God. Johannes was door God gezonden als Voorloper van Christus. Hij zei: „Ik doop u met water, maar die na mij komt

zal u met de Heilige Geest en met vuur dopen”. Via Johannes nodigde God het oude volk om tot Christus te komen. Het water van de doop van Johannes was een teken van de afwassing der zonden en vernieuwing van het leven. De Farizeeën waren overtuigd, dat zij deze doop niet nodig hadden. Zij wilden van Gods genade niet leven. Zij zouden hun behoud zelf wel verdienen. door hun vasten en bidden en aalmoezen enz. enz. En zo verijdelden zij Gods plan tot verlossing. Wat hen betrof zetten zij Gods raad of advies aan de kant. Zo vallen zij onder het oordeel, dat de Here Jezus van Jeruzalem gaf: „Ik heb u willen bijeen vergaderen, zoals een hen haar kuikens onder haar vleugels lokt, maar gij hebt niet gewild”. Uit deze teksten blijkt, dat Gods raad weerstaan kan worden. Het is geen onfeilbare beschikking ten goede of ten kwade over ons doen en laten. We zijn geen „stokken of blokken”, ook geen planten of dieren. Maar God wil gediend worden door mensen, naar Zijn beeld geschapen. Begaafd met wil en verstand. Hij laat ons vrij om ook „neen” te zeggen tegen Gods genade. Hij dringt wel, maar dwingt ons niet. Hij biedt ons het medicijn, drukt het ons om zo te zeggen in de hand. Maar wij mogen en moeten het gebruiken in geloof. En anders gaan we door eigen schuld verloren.

Een sterk bewijs van zulk een onwrikbaar besluit meent men te vinden in bijvoorbeeld Hand-2:23: „Deze (Jezus) naar de bepaalde raad en voorkennis van God uitgeleverd, hebt gij door de handen van wetteloze mensen aan het kruis genageld en gedood”. Dat zegt Petrus in zijn rede tot het Joodse volk op de Pinksterdag. Daar zou ik het woord raad willen vertalen met „plan”. God heeft Jezus in deze wereld gezonden als een blijk van Zijn genade. Dat was naar een vast plan. En in dat plan was begrepen, dat Joden en heidenen Gods genade, in Jezus Christus getoond, niet zouden verdragen. Dat moest uitlopen op verwerping. Dat was ook Gods voorkennis! Daar staat een woord, dat wij wel kennen als we wat thuis zijn in dokterstermen. Als een arts een patiënt grondig heeft onderzocht zegt hij, wat er aan mankeert en wat er aan gedaan moet worden. Dan vraagt de zieke, vooral als het erg lijkt: Waar loopt dat op uit. Wat is de prognose. Dát woord is hier gebezigd. Gods prognose was dat de zending van Zijn Zoon in deze goddeloze wereld moest uitlopen op moord. Maar Hij heeft het San-

Predikantenconferentie

Op donderdag 2 mei a.s. D.V. zal te Wezep de jaarlijkse predikantenconferentie gehouden worden.

Ds C. Bakker uit Enschede zal spreken over het onderwerp: „De grenzen van de kerkelijke tucht in deze moderne tijd”.

U wordt uitgenodigd deze datum alvast te reserveren.

hedrin en Pilatus daartoe niet gedreven. Hen van eeuwigheid daartoe niet bestemd. Dat zou de verantwoordelijkheid van de moordenaars wegnemen. Dan hadden zij gehoorzaamd aan een noodlot. Judas was daartoe ook niet reeds van eeuwigheid aangewezen. Er staat immers: „Wee de mens”. Hij is verantwoordelijk voor zijn daad.

Nog een tekst wordt vaak aangehaald als bewijs voor dat eeuwig besluit van verkiezing en verwerping. Namelijk Rom. 8:28-30. Hier volgen ze:

„Wij weten nu, dat (God) alle dingen doet medewerken ten goede voor hen, die God liefhebben, die volgens zijn voornemen geroepen zijn. Want die Hij tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld Zijns Zoons, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broederen; en die Hij tevoren bestemd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, dezen heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, dezen heeft Hij ook verheerlijkt”.

Deze verzen zijn bekend als de Gouden Keten des heils. Waarvan de Dordtse Leerregels zeggen, dat die niet kan verbroken worden. Want dat zij, die uitverkoren zijn, onfeilbaar zeker tot de zaligheid komen.

In de eerste plaats zou ik willen opmerken, dat hier geen sprake is van verwerping. Vervolgens dat er gesproken wordt van geroepen. Wat m.i. gelijk staat met verkoren. (Zie II Petr. 1:10, waar roeping en verkiezing in één adem worden genoemd.) Dat God de geroepen „tevoren heeft gekend” wijst niet op een eeuwig besluit, maar wil zeggen, dat God ons altijd vóór is. Niet wij hebben God uitverkoren, maar Hij ons. Hij kent ons vóór wij Hem kennen. Hij heeft de geroepen, verkoren bestemd, om het beeld van Christus te dragen. Dat is het doel van de roeping door het Evangelie. Maar zoals het Evangelie kan worden weerstaan, zo kan een verkorene zijn bestemming weerstaan door ongelooft. En dat God de geroepen ook rechtvaardigt en ver-

heerlijkt verzekert ons, dat wat Gód betreft, Hij zo doet. Hij heeft Christus ons gegeven tot rechtvaardiging en heiliging en verheerlijking; in één woord tot een volkomen verlossing. Zo deed Hij altijd. Zo doet Hij.

Wil dat nu zeggen, dat de uitverkorenen of geroepen of gelovigen, als ze weten verkoren te zijn, onfeilbaar zalig worden? Dat zou wel gemakkelijk zijn. Dan kon ons immers niets meer gebeuren! Ik heb meegemaakt, dat die overtuiging zorgeloze en goddeloze mensen heeft gemaakt. Tegen deze mening zou ik willen opmerken, dat er in de Schrift sprake is van „schipbreuk lijden van het geloof” D.w.z. verlies van het geloof. Verder wordt er in de Schrift gesproken van „gewassen zeugen, die terugkeren tot de wenteling in het slijk”. Van „vervallen van de genade”. En dat het onmogelijk is, die eens verlicht zijn geweest en Gods goede gaven hebben gesmaakt enz. en zijn afgefallen, weer tot bekering te brengen. (Hebr. 6).

Maar, zo zal iemand opmerken, is er dan geen zekerheid des heils? Zeker wel. Maar dat is zekerheid van gelóóf! Een zekerheid, die rust op constatering van kenmerken is zeer wankel, niet blijvend. En zekerheid van geloof dan? Die houden we als we onze roeping en verkiezing vast maken door een leven in de vreze des HEREN. Door in het geloof te volharden. Ons te oefenen in de godzaligheid. Door strijd tegen de zonde. Waarbij we de belofte hebben, dat we superoverwinnaars zullen zijn! Zó hebben we echte zekerheid des heils. Dán kan niets of niemand ons scheiden van de liefde Gods in Christus Jezus. Alleen wij zelf kunnen het, door te vervallen tot ongelooft.



Ligt Jacob's steen in London? (slot)

We zagen dat koning Edward I, die in 1296 de Schotse kroningssteen uit de Abdij te Scone had gestolen, al heel spoedig begrepen heeft dat hij de echte steen niet in zijn bezit had. Ook een tweede poging, in 1298, om de echte steen te bemachtigen, faalde. Die steen was ondergedoken! Abt Henry, een vurig Schot en dus anti-Engels, had de strooptocht zes weken zien aankomen en had tijdig de steen vervangen door een blok zandsteen, zoals in de onmiddellijke omgeving van Scone gevonden werd.

Toen acht jaar later koning Robert the Bruce door dezelfde abt Henry gekroond werd is de Schotse steen – zo staat in de kloosterkroniek – niet gebruikt; bij de kroning zat Robert op de stoel, die de koningen gebruikten bij hun werk. Het was blijkbaar nog te riskant om de relik boven water te brengen. En hoewel slechts weinigen de onderduikplaats moeten hebben gekend, was elke Schot er heimelijk van overtuigd dat de dierbare steen veilig in Schotland verbleef.

Dat bleek dertig jaar later. Bij vredesonderhandelingen tussen Engeland en Schotland bood Engeland in 1328 aan: de steen uit de Westminster terug te geven. Er werd niet op gereageerd. In het verdrag van Northampton (1328) staat niet, dat de steen is teruggegeven. Integendeel: in 1329 stelde koning Edward II de steen opnieuw beschikbaar voor Schotland. Geen antwoord. Daarna bood hij aan, dat de koningin-moeder de steen zou vergezellen tot aan Berwick (de Schotse grens) – en eindelijk is in 1363 de steen nog eenmaal aan Schotland aangeboden. Nimmer is het Schotse antwoord gevonden. Dit tekent de Schotten, die in hun groezelige vuistje hebben gelachen: hun steen lag veilig bewaard op Schotse grond en de Engelsen waren bij de neus genomen. Alleen werd dit nimmer uitgesproken!

—o—

Er is wel wat gebeurd met de Londonse steen. Allereerst werkte de tijd voor London, want zandsteen, dat aanvankelijk zeer licht van kleur kan zijn, wordt op de lange duur bijna zwart. Wij Nederlanders weten dat van het paleis op de Dam. De steen kreeg dus een kleur als van een meteoriet en dat bedekte veel heimelijk ongenoegen. Maar er was iets anders. De steen had bij aankomst een barst, iets dat van een meteoriet toch niet kan worden verwacht. Bij een explosie omstreeks 1900 werd de barst

DOOR
D. W. L. MILO
DALMALLY

een scheur. En tijdens de Schotse strooptocht in 1950 is de steen in twee stukken gebroken.

Ook dat gaf nog geen nood. Op een werf te Glasgow is de steen gerepareerd en wel zo grondig, dat van geen scheurtje of barst meer iets te zien was. Deze werf had echter in 1929 al – in verband met een toen verwachte opdracht – een nauwkeurige kopie van de Londonse steen gemaakt, welke nimmer was gebruikt. En nu geviel het, dat de gerepareerde steen en de vervangingssteen niet meer van elkaar te onderscheiden waren. Natuurlijk heeft de restaurateur wel geweten wat hij deed: hij stuurde zijn eigen steen naar London en schonk de gerepareerde Londonse steen aan de kerk van Dundee. Zo werden de Engelsen opnieuw bij de blijde neus genomen.

—o—

Maar nu wilt u eindelijk wel eens weten, waar de échte Stone of Scone uithangt.

Die is dus – vrijwel zeker door Abt Henry in 1296 – ondergedoken. De volksmening dacht de eeuwen door aan een heuvel, enkele mijlen Oostelijk van Scone, op de grond van het kasteel van MacBeth. Zeker is, dat omstreeks 1800 een paar jonge boeren aldaar met grondwerk bezig waren. Zij troffen een verse grondverschuiving aan, die ontstaan was door de hevige regenval van de laatste weken. In een opengelegde grot vonden ze... een grote zwarte steen op vier korte poten, met enkele geheimzinnige inscripties. Plus een paar bronzen plakken.

Ze hielden hun vondst voorlopig geheim, maar moeten er toch in

1818 de kasteelheer van op de hoogte hebben gebracht. In dat jaar namelijk kwam de hele zaak in een Engelse krant, die ontactisch erbij verklaarde: „dat in dit deel van het land (= London) een sterke overtuiging bestaat: dat Edward slechts een plaatsvervanger van de steen van Jacob naar de Westminster heeft gebracht”. Het gaf een hele consternatie en deskundigen van naam hebben zich beijverd om aan te tonen, dat het blok zandsteen toch wel de echte Schotse kroningssteen moest zijn en dat koningin Victoria wel en terdege boven de juiste steen is gekroond... Blijkbaar wilde men voorkomen, dat ze nog eens zou zeggen: „I am not amused”.

Afgedacht van zandsteen of meteoriet – er was nog een stille getuige die het bewijs van vervalsing leverde. De Schotse koningen hadden – zo wezen de grootzegels duidelijk uit – op de steen in waardige houding kunnen zitten. Toen ze later een troon boven de steen bouwden, werd een voetenplank aan die troon gemaakt, omdat hun voeten de grond niet meer konden raken. Zo kon de hoogte van de Stone of Scone worden vastgesteld op omstreeks 50 cm. Maar de steen uit de Westminster Abdij heeft slechts een hoogte van 27 cm. Daar kan geen mens waardig op zitten!

De weergevonden Stone of Scone is in 1818 voor nader onderzoek naar London gestuurd. Daar is vastgesteld, dat het een meteoriet betrof. Sedertdien is er niets meer van vernomen. De historicus MacKerracher vermoedt dat de steen nog in London ligt: misschien in een fundament verwerkt, misschien tot grafsteen

bevorderd – maar wel verdwenen. En gezien zijn afmetingen denke niemand, dat hij toch nog wel eens in de Westminster Abdij kon zijn terechtgekomen.

—o—

En wat is nu de moraal van dit verhaal?

De Lia Fail, de oudst-bekende Ierse steen heette een orakelsteen te zijn: kon de ware van de valse kroonpretendent onderscheiden. Wie denkt hier niet aan de Urim en Tummim, de orakelstenen, die de Levietische hogepriester op het hart droeg?

Iets van de waardigheid van de Lia Fail werd langzamerhand ook aan de Ierse exportsteen gehecht: nadat Columba erop geslapen en gedroomd had, en nadat de steen als Columba's grafsteen had gediend, heette hij Steen van Jacob. Toen hij vier en een halve eeuw was gebruikt, moest hij onderduiken. De Engelsen, die bijgelovig hoopten de Schotse kracht te breken, dachten deze afgod te stelen. Ze werden bedrogen. De Schotten, die hun afgod heimelijk verstopt wisten, stonden eveneens met lege handen. Toen ze na vele eeuwen de Stone of Scone terugvonden, verdween die eindelijk en definitief naar London, waar hij is zoekgeraakt. En de Engelsen, die eerst een plaatsvervangende afgod meebrachten, kregen er later een namaak-plaatsvervangende afgod voor terug. U kunt hem zien in de Westminster Abdij.

Jaarvergadering „Opbouw”

De jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Gereformeerde Persvereniging „Opbouw” zal dit jaar worden gehouden op zaterdag 11 mei a.s. in de Jeruzalemkerk te Utrecht.

In de morgenvergadering, die ook voor belangstellenden toegankelijk is, zal de heer Dr B. de Vries, fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, spreken over het onderwerp:

Taak en functie van de christen in de Nederlandse samenleving.

Reeds nu doen wij mededeling van deze bijeenkomst opdat belangstellenden de datum kunnen reserveren.

Het bestuur

Van de P.C.Hooftprijs naar de ethiek

Daar sta ik straks mooi voor aap. Op school zullen ze me wel vragen: „Wat vindt ú nou van die Brandt Corstius?” En ik kan me absoluut niet herinneren wat ik ooit van die man gelezen heb. De naam kwam me niet helemaal onbekend voor, ik wist dat er een zekere Brandt Corstius was die onder allerlei schuilnamen schreef, ik wist ook dat het meestal om korte stukjes ging die gewoonlijk nogal venijnig uitvielen, maar dat is dan ook alles. Wat moet ik nou? Ik kan natuurlijk naar de Openbare Bibliotheek hollen en proberen nog gauw wat te lezen, maar ja, ik moet ook nog andere dingen doen. Ik moet nog opstellen nakijken, ik moet nog wat voor Opbouw schrijven en overmorgen is er de elfstedentocht. Nee, ik rijd die niet mee, maar ik wil er wel naar kijken. Dus zal Brandt Corstius nog even moeten wachten. Wat zeg ik, misschien lees ik wel helemaal niets van hem; na wat ik over hem gehoord heb, hoeft dat niet zo nodig meer. Een leraar Nederlands is trouwens niet voor één gat te vangen, hij heeft zo zijn „bronnen”. En wat zie ik dan? Pas in de laatste druk van Lodewicks literatuurgeschiedenis wordt een beetje aandacht aan Brandt Corstius geschonken. Bij mijn krantenknipsels vind ik ook niets. En wat staat er in Lodewick? Dát is gewoon overgenomen uit het Kritisch Literatuur Lexicon en zó kan de leraar het ook. Dus ik citeer maar even: „Naast min of meer als zodanig herkenbare kritieken, essays en verhalen omvat het werk onder meer smaadschriften, pogingen tot opruiing, oplichtingsprojecten, satires, science fiction verhalen, sprookjes, reisverslagen, wereldvredeontwerpen, raadsels, berekeningen, spelbeschrijvingen, lijstjes en verzamelingen”. Voor mezelf constateer ik: daar is geen beginnen meer aan, en zeker nú niet, misschien in de zomervakantie eens. Wat een ratjetoe!

Waarom ik dan tóch daarover begin? Omdat ik er een aanleiding in zie eens iets te gaan schrijven over wat me al heel lang bezig houdt, namelijk de vraag naar normen voor kunst en dan speciaal voor literatuur. De jury voor de P.C. Hooftprijs hanteert kennelijk heel andere normen dan minister Brinkman en professor Diepenhorst benadert de zaak volstrekt anders dan Cees Nooteboom. Het zal misschien het beste zijn dat de staatsprijzen voor letterkunde maar afgeschaft worden, alleen al omdat daarbij de kwestie van de normen die men stelt, tot grote meningsverschillen kan leiden. Bovendien is het voor mij de vraag of het de taak van de overheid is waardering uit te spreken voor bepaalde kunstuitingen en daarvoor beloningen toe te kennen. En dan heb ik het nog niet eens over de problemen die ontstaan als we willen vaststellen wat nu eigenlijk kunst is en welke maatstaven we daarbij hanteren. Om maar eens wat te noemen: Als we nu eens een bloemlezing uit het werk van de heer Milo samenstelden (het zou een heel interessant boek kunnen worden!) zou die dan ook in aanmerking kunnen komen voor een literaire prijs? Waarom Milo niet en Brandt Corstius wel?

Het ethische is een artistiek aspect op zichzelf

Dezelfde kwesties komen altijd terug: wat is kunst, wie maakt dat uit en welke eisen worden daarbij gesteld? Daar ga ik nu niet op in. Iedereen weet dat een literair werk kwaliteit moet hebben. Er zijn allerlei structuurelementen die van belang zijn: woordkeus, zinsbouw, beschrijvingen, spanning, maar een lezer gaat het allereerst om het „verhaal”. Wat gebeurt er en hoe loopt het af?

EX LIBRIS

DOOR
T. HOEKSTRA
ZWOLLE

De humanist Dirk Coster was van mening dat het ethische in een werk van even groot belang is voor de artistieke waarde als b.v. de manier waarop de taal wordt gehanteerd. Ik ben dat met hem eens: als een boek ethisch, moreel, op een hoog peil staat, stijgt het daarmee ook in kunstzinnig opzicht. Met een gerust hart zeg ik dan ook dat scholieren best „Turks Fruit” van Jan Wolkers kunnen laten liggen: het mag knap geschreven zijn, maar door de wijze waarop in dat boek de verdierlijking van de mens wordt beschreven, door

de slechte moraal, is het een slécht boek geworden, niet alleen in moreel opzicht, ook artistiek gezien. En de zeventiende-eeuwse reisbeschrijving van schipper Bontekoe is best interessant, maar je ergert je toch wel als je leest hoe hij vroomheid en koopmanschap combineert en hoe hij zijn gekleurde medemens behandelt. Het doet me denken aan wat ik las in een krant uit een Canadees goudelversplaatsje: er was een ernstig ongeluk gebeurd, maar gelukkig waren er geen slachtoffers gevallen uitgezonderd een paar Chinezen. Bontekoe dankt de Here omdat hij een aantal gevangenen gemaakt heeft die als slaaf een goede prijs kunnen opbrengen! Om de zaak nog wat duidelijker te maken neem ik een gedicht over uit een bloemlezing van nationaal-socialistische schrijvers, „Keurjaarboek 1932-1942”. Ik doe dat wel met een zekere aarzeling want eigenlijk is het papier van Opbouw te goed voor zo iets, maar voor deze keer moet het dan maar.

De Führer en zijn herdershond

*Een jonge hond rent langs de stammen
van 't stille bos. Het voorjaar geeft
zijn licht, hier sprankelend in duizend vlammen
en ginds weer rustig, als het langs de paden zweeft.*

*En in dit bos, waar lentewinden waaien,
't luidruchtige rumoeren van een jonge hond.
Nu wacht hij even of zijn baas hem nog zal aaien,
dan rent hij blaffend weer en overmoedig rond.*

*Hij stoort de stilte niet. De Führer richt zijn schreden
naar 't midden dezer vreemde, korte eenzaamheid.
Hij staat en lacht. Hier is het vrede,
heel even vrede tussen zó veel werk en strijd.*

*Héél éven is hij niet de veldheer van legioenen
voor wie elk trouw soldatenhart met vreugd te sterven weet,
een kort moment niet Führer van geestdriftige miljoenen
die met zijn woord en daad een ijzeren toekomst smeedt.*

*Stli gaat hij door dit bos, waar vliegjes zweven
in 't zonlicht dat schuin door de blaren speelt
op al de dingen van dit klein en rustig leven
en op een hand die, even, zachtjes streelt.*

Laten we daar nu iets anders tegenover zetten, iets uit het Geuzenliedboek 1940-1945:

Jodenkind

*Dit mooie kind,
dit kleine jodenkind,
ik moet het brengen naar
het tramstation;
vandaar
gaat het weer verder.
Waarheen het gaat?
ik zou 't niet kunnen zeggen,
en waar vandaan?
ik weet het niet,
en wie het verder brengt?
het is mij onbekend . . .
Dit kleine kind,
waarheen, vanwaar?
ik weet het niet,
maar, o, ik houd van haar!*

*Ze is zo lief
ontroerend mooi en teer;
haar huid is glanzend
en volkomen gaaf,
de ogen donker en diep,
de wimpers lang, gebogen
en glinst'rend zwart.*

*Ik neem haar koude hand
die koud is en heel zacht;
ze kijkt me aan en lacht –
er heeft iets in mijn hart –
Ach, waar is mijn verstand,
m'n koel verstand gebleven?
ik vecht en slik iets weg
en voel dan hete tranen
in bei' m'n ogen beven.*

Wat de „technische” kwaliteiten betreft, ontlopen beide gedichten elkaar niet zo veel, maar de inhoud geeft de doorslag, de ethiek achter het eerste gedicht deugt niet. Ik hoop dat niemand van mijn lezers hetzelfde zal zeggen als een collega van mij eens meende te moeten opmerken: „Van de kant van de Duitsers gezien, hadden zij gelijk.” Daarover heb ik mij toen erg boos gemaakt: „Je kunt wel op het standpunt van de duivel gaan staan en dan heeft die ook gelijk. Maar het standpunt deugt niet!”

Een volgende keer verder.



Kerknieuws

Ned. Geref. Seminarie

Aan het N.G.S. te Zaandam slaagde voor het kandidaats-examen theologie dhr. J. van Atten te Zaandam.

Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Ned. Geref. Kerken

Wij ontvingen het jaarverslag 1984.

Uit het verslag blijkt dat de stichting steeds meer bekendheid in den lande verkrijgt, hetgeen aan de kwaliteit en de kwantiteit van dit waardevolle werk zeer ten goede komt.

Zonder de hulp en het gebed van de kerken zou het voor de stichting onmogelijk zijn daadwerkelijk haar taak te vervullen.

Naast het gangbare werk neemt het aantal te geven toerustingscursussen gestadig toe en is een aanzet gegeven tot een oudercursus.

Het werk voor de jeugd - ondermeer door het geven van een cursus in leiding geven - gaat meer gestalte verkrijgen.

In dit verband is een hechte samenwerking met het gereformeerd Landelijk Jeugdcomité een eerste vereiste en dit wordt dan ook in goed overleg gedaan. Teneinde een zo helder mogelijk inzicht in werk en doelstellingen van de stichting te verkrijgen, stelt het bestuur zich gaarne beschikbaar op gemeente-avonden een en ander breder toe te lichten.

Dit zijn zo enkele fragmentarische grepen uit de inhoud van het Jaarverslag. Het document is verkrijgbaar bij de secretaris van de Stichting. (Tel. 030-763227).

Uit breder kring

Gospel for Guests

Ieder is welkom op de voorlichtings- en ontmoetingsdag 20 april a.s. van de vereniging Gospel for Guests. Deze zal d.v. gehouden worden in één van de zalen van de Chr. Geref. Kerk in Utrecht, Wittevrouwensingel 28 (van 10.00 tot ca. 16.00 uur). 's Morgens willen mensen uit de werkgroep u iets vertellen over het plaatselijk werk onder buitenlanders, 's middags (vanaf 14.00 uur) is er een informatief programma met de mogelijkheid tot vragen stellen.

Voor meer informatie: tel. 070-884206 (fam. Korenhof).

Heeft u contacten met buitenlanders? Weet u dat er in ons lektuurdepot Christelijke lektuur

is in vele talen. U kunt gratis een lektuurlijst aanvragen. Onlangs is het lektuurdepot verhuisd van Den Haag naar de zolder van de fam. v. d. Ven, Badweg 55, 3842 LJ Harderwijk. U bent ook daar welkom, maar belt u dan even: 03410-19172.

Nes Ammim werk- en informatiejaar

Jongeren gevraagd

Nes Ammim, de christelijke nederzetting in Israël is een gemeenschap van lang- en kortverbanders.

Jongeren van 19 à 20 jaar, die achter de doelstelling van Nes Ammim staan en graag een jaar naar Israël willen voor een werk- en informatiejaar kunnen geplaatst worden in de verschillende bedrijven van het dorp.

Zij moeten voldoen aan een aantal voorwaarden, zoals de bereidheid in een gemeenschap te leven en daarvoor desnoods individuele wensen opzij te zetten.

Gemeenschap - Want het leven in Nes Ammim is een leven in gemeenschap, voor de kortverbanders in tweepersoonskamers en met gezamenlijke maaltijden. Daarnaast wordt verwacht dat de jongeren deelnemen aan de informatieve programma's en de opbouw van een oecumenische gemeenschap. De lezingen over achtergronden van jodendom en christendom worden in het engels gegeven. Want hoewel daarover in Nederland nog wel eens misverstanden bestaan: Nes Ammim is geen Nederlandse, maar een internationale nederzetting. De bewoners komen behalve uit ons land, ook uit Duitsland, Zwitserland, Zweden, Engeland, Amerika en Canada. Dat maakt het werken extra aantrekkelijk.

Op dit moment zoekt men voor langere of kortere tijd vooral naar mensen met ervaring in het restaurant- of hotelbedrijf, naar medewerkers voor de rozenkassen, naar timmerlui voor de trappenfabriek en voor onderhoudswerkzaamheden in het dorp, naar medewerkers voor het hotel zowel in de keuken als voor het schoonhouden van de hotelkamers.

Aanmeldingen vóór 1 april, bij het bureau van Nes Ammim Nederland, Jac. van Ruisdaelstraat 62 in Utrecht, tel. 030-512803. Na de selectieprocedure wordt een informatiedag gehouden, zodat nieuwe Nes Ammimmers enigszins voorbereid deze zomer aan hun taak kunnen beginnen.



Op 2 maart nam de Here tot Zich mijn geliefde schoonzuster en onze tante

MARGARETHA DE VRIES

op de leeftijd van 87 jaar.

„Tot het eeuwige leven geroepen”

1 Timotheüs 6 : 12

Harlingen: J. S. de Vries-Elfers

Neven en nichten

De Bilt: J. D. Vreeken (Ex. test.)

Bilthoven, 6 maart 1985

„d'Amandelboom”, Noord Houdringelaan 82

Correspondentie-adres: Tuinstraat 12, 3732 VL De Bilt

De begrafenis heeft heden te Bilthoven plaatsgehad.

DRUKWERK

Keuze uit meer dan

1000

**geboorte-
huwelijks- en
gelegenheids-
kaarten**

**DRUKKERIJ
„STEENBERGEN”**

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist
03404-22452 (sinds 1901)

Bij geboorte en huwelijk ontvangt u een felicitatiepakket.

Aan onze adverteerders

Indien U voor het plaatsen van een advertentie ons een zgn. „print” toezendt, zijn wij genoodzaakt om extra kosten in rekening te brengen voor het maken van een MAT LEESBAAR NEGATIEF. Mocht U ons direkt een MAT LEESBAAR NEGATIEF kunnen leveren dan is ons dat zeer welkom en worden er geen extra kosten in rekening gebracht.

De drukker

- Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur ter drukkerij zijn.
- Advertenties met een foto of tekening 1 week voor verschijning van dit blad!

★ Plaats uw familieberichten in dit blad! ★

Opbouw-uitgaven

**„DE PLAATS VAN DE VROUW
IN DE GEMEENTE”** tweede druk

Vanwege de aanhoudende vraag naar deze brochure is nu een herdruk verschenen. De prijs is f 4.50 per exemplaar, exclusief verzendkosten. Nieuwe bestellingen worden graag tegemoet gezien via onderstaande antwoordstrook.

De inhoud van bedoelde brochure is als volgt:

- Prof. Dr. D. Holwerda, Discussie-nota inzake vrouwelijke ambtsdragers;
- Ds. G. Janssen, De vrouw en het ambt in de kerk;
- Rev. Don. A. Codling, Vrouwen - ouderlingen?;
- Drs. H. de Jong, De plaats van de vrouw in de gemeente.

Verder zijn bij de administratie nog voorradig:

- Ds. M. R. van den Berg, Jeremia;
- Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

..... ex. Prof. Dr. D. Holwerda e.a., De plaats van de vrouw in de gemeente, f 4,50.

..... ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,—.

..... ex. Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten. De ingevulde bon in een open envelop te zenden naar: Administratie Opbouw, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.